

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет української філології та журналістики
кафедра журналістики**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	КОМУНІКАТИВНИЙ ПРАКТИКУМ українська
Викладачі	Насмінчук І.А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики
Профайл викладача	http://journkaf.kpnu.edu.ua/vykladachi-zhurnalistyka/nasminchuk-iryna-anatoliivna/
Е-mail:	nasminchuk@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=686
Консультації	Відповідно до графіку консультацій, який розміщений на інформаційному стенді кафедри журналістики

2. Анотація до курсу

«Комунікативний практикум» – дисципліна, яка теоретично і практично готує студентів до діяльності журналіста. Дисципліна досліджує природу спілкування і комунікації, комунікативний процес, ознаки культури мовлення (радіомовлення, телевізійне мовлення), стилі мовлення тощо.

Комунікація як процес складається з трьох «неймовірних» складових: інформація, повідомлення та розуміння. У свою чергу інформація являє собою своєрідну нестійку одиницю, яка знаходиться поза постійною формою, її сенси різняться в залежності від контексту і парадигм, якими оперує людина. Робота з таким рухомих матеріалом досить складна та неоднозначна. Зусилля, спрямовані на поліпшення комунікації, сьогодні є дуже важливими як для медіаресурсів, так і для різноманітних переговорних процесів самих різних рівнів та масштабів. Подібний підхід до комунікації може знизити напруженість в суспільстві, а також зменшити місцеві та глобальні конфлікти. Комунікативні практики можуть бути використані для підвищення якості медіа та соціальних комунікацій в суспільстві, а також для кращого розуміння процесів проектування програмного забезпечення для роботи з великими масивами інформації.

3. Мета та цілі курсу

Метою курсу є: формування у слухачів системи знань щодо історії та сучасного стану комунікативних практик. Вивчення курсу передбачає акцентування на умовах і критеріях ефективної комунікації, формування знань про ідеальну модель ефективного спілкування.

Основні завдання дисципліни:

- 1) узагальнити знання щодо специфіки комунікативного процесу;
- 2) поглибити знання щодо стилів і правил спілкування, комунікативних законів;
- 3) окреслити специфіку текстів наукового стилю;
- 4) ознайомити з комунікативними ознаками культури мовлення;

- 5) сприяти розвитку комунікативних здібностей, аналітичного мислення;
 6) розглянути головні моделі спілкування та основні практики поліпшення комунікації.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний).

5. Результати навчання

Програмні компетентності навчання: здатність до ефективного спілкування в умовах соціальних комунікацій, до публічних виступів у медіапросторі.

Очікувані результати навчання з дисципліни: дотримуватися комунікативних ознак культури мовлення для різних типів комунікації, знаходити переконливі аргументи для досягнення комунікативної мети.

Результати навчання: студенти **мають знати:** особливості різновидів, стилів і правил спілкування, комунікативних законів, акцентуєваних рис, гендерних аспектів спілкування, етнопсихолінгвістичних характеристик; сутності комунікативного акту, компонентів і форм спілкування, мовного і мовленнєвого етикету; специфіку роботи на телебаченні, радіо; умови й критерії ефективної комунікації; технології створення комунікативних ефектів у комунікації; як створювати позитивний образ комуніканта.

Студенти **мають уміти** дотримуватися комунікативних ознак культури мовлення; користуватися логіко-психологічними правилами ведення бесіди, інтерв'ю; декодувати невербальні засоби спілкування; виголосити промову; фахово охарактеризувати мовлення, вимову, тон ведучого, співрозмовника; кваліфікувати види комунікації; реалізувати норми комунікативної ефективності для різних типів комунікації.

6. Обсяг і ознаки курсу

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 40 год. аудиторних: 10 год. лекційних, 30 год. практичних занять.

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	06 Журналістика, 061 Журналістика	-
Рік навчання/ рік викладання	Перший 2020-2021	-
Семестр вивчення	Другий	-
нормативна/вибіркова	вибіркова	-
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	-
Загальний обсяг годин	120 год.	-
Кількість годин навчальних занять	40 год.	-
Лекційні заняття	10 год.	-
Практичні заняття	30 год.	-
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	-
Форма підсумкового контролю	залік	-

Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	у тому числі			
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Комунікація як запорука успішної діяльності журналіста					
Тема 1. Теоретичні засади розвитку комунікативних процесів у суспільстві. Спілкування та комунікація	10	2	2	-	6
Тема 2. Природа спілкування	10	-	4	-	6
Тема 3. Компоненти комунікації	10	2	2	-	6
Тема 4. Форми спілкування	10	-	4	-	6
Тема 5. Співвідношення мислення і мовлення у комунікативній культурі журналіста	10	2	2	-	6
Тема 6. Труднощі та бар'єри комунікації	10	2	-	-	8
Тема 7. Вербальні та невербальні форми комунікативної культури журналіста	10	-	2	-	8
Тема 8. Спілкування у конфліктних ситуаціях	10	2	2	-	6
Тема 9. Функціональні стилі мовлення. специфіка наукового стилю	10	-	2	-	8
Тема 10. Основи ораторського мистецтва	10	-	2	-	8
Тема 11. Мовний і мовленнєвий етикет	10	-	4	-	6
Тема 12. Специфіка роботи на радіо та телебаченні	10	-	4	-	6
Разом годин	120	10	30	-	80

7. Пререквізити курсу

Передбачається наявність результатів навчання, здобутих у процесі засвоєння курсів «Соціальні комунікації: філософські основи науки із соціальних комунікацій»; «Проблеми сучасної медіагалузі»; «Світові комунікаційні системи»; «Управління медіапідприємством».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS Power Point.

9. Політика курсу

Для успішного вивчення курсу необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Кожен студент повинен ознайомитися і слідувати Положенню про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу студент зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно і акуратно виконувати завдання самостійної роботи;
- відключити мобільний телефон під час занять;
- участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль виконання СР; підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Результатом невиконання та / або недотримання правил може бути оцінка «незадовільно» за курс.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Списування під час контрольної робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань та відеоконтенту для занять.

Відвідування занять. Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. Допускаються пропуски занять з таких поважних причин, як хвороба (викладачу надається копія довідки від медичного закладу), участь в олімпіаді, творчому конкурсі тощо за попередньою домовленістю та згодою викладача за умови дозволу деканату (надаються документи чи інші матеріали, які підтверджують заявлену участь у діяльності студента). За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття. Заняття відпрацьовується під час консультації викладача. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Консультації. Якщо у студентів виникають питання, то вони можуть звернутись із ними до викладача. Викладач призначає консультації, які потрібні для роз'яснення незрозумілих питань, для відпрацювання пропущених занять, для перевірки виконання самостійних завдань. А також студенти можуть звернутись на кафедру за літературою, за методичними рекомендаціями та іншими навчальними матеріалами.

10. Система оцінювання та вимоги

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
50 балів	10 балів	40 балів	

Критерії оцінювання результатів навчання студентів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, наукових фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача відповідає на прості запитання.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати елементарне завдання; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.

	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час відповідей, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття і категорії; формулює правила; може самостійно опрацювати матеріал; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості інформаційних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки журналістичкознавчої науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує поставлені завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси.

	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
--	----	---

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Самостійна робота (10 балів)

Самостійна робота полягає у презентації стендапу за запропонованими темами з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання знань для самостійної роботи студентів з дисципліни

– 10 балів. Студент пропонує власне оригінальне рішення творчої задачі (презентації) на основі трансформації теоретичних знань і практичного досвіду; демонструє професійну компетентність. Пропонований варіант характеризується логічністю, послідовністю, креативністю.

– 9 балів. Виконання завдання демонструє здатність студента до створення нових комбінацій вже відомих розробок відповідно до поставлених завдань; уміння знаходити та доцільно використовувати ідеї, визначені у наукових та навчально-методичних джерелах. Виявлено достатній обсяг володіння теоретичними знаннями та практичними вміннями. Структурні компоненти логічно пов'язані.

– 8 балів. Завдання виконано за допомогою часткового створення нових комбінацій вже відомих розробок. Виявлено середній обсяг володіння теоретичними знаннями та практичними вміннями. Іноді спостерігається недостатня достовірність результатів.

– 7 балів. Завдання виконано на рівні використання типових алгоритмів. Виявляються нахили до прямого застосування існуючих методичних та практичних розробок. Іноді спостерігається порушення системності викладу матеріалу; не досить чітко формулюються думки й визначаються поняття.

– 6 балів. Завдання вирішено шляхом відтворення відомих підходів до розв'язання аналогічних проблем. Не виявлені самостійність мислення студента, а також

вміння застосовувати повною мірою науковий потенціал інформаційних джерел. У роботі спостерігається відсутність єдиної системи у викладанні матеріалу, не враховано більшість закономірностей та факторів.

– 1-5 балів. Логічність, самостійність, аргументованість, креативність ідей не виявлені. Можливість практичного застосування творчого завдання або окремих його частин відсутня. Студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал.

Студенти, які за результатами виконання СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів (1-5), виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (40 балів)

Мета написання **МКР** – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь та навичок студентів з дисципліни.

МКР виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Максимальна кількість балів, які студент може набрати при повній і вичерпній відповіді на запитання **контрольної модульної роботи – 40**.

– Студент має дати повну, вичерпну відповідь на поставлене перше питання теоретичного характеру. Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

– Студент має дати повну, вичерпну відповідь на поставлене друге питання (розкрити зміст понять). Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

– Студент має дати повну, вичерпну відповідь на поставлене третє питання (питання передбачає виявлення вміння студента складати список питань для інтерв'ю). Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

– Тестові питання (10). Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

Критерії оцінювання питання модульної контрольної роботи:

9-10 балів ставиться за правильне виконання завдання, якщо:

- дана правильна відповідь на питання;
- у відповіді видно повне розуміння суті проблеми;
- виклад термінологічно правильний, вся робота виконана акуратно.

6-8 балів ставиться, якщо:

- відповідь на питання правильна, але виклад не достатньо чіткий;
- виконане завдання, але допущено незначні неточності.

4-5 балів ставиться, якщо:

– виклад показує розуміння питання, але він нечіткий, з недоліками; пояснення в цілому передають зміст відповіді на питання, але подані хаотично, без помітної логіки відповіді;

- завдання виконано частково, є суттєві недоліки.

0-3 бали ставиться, якщо:

- поставлене питання не розкрито;
- при виконанні відповіді на питання є суттєві помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння матеріалу, який винесено на модульну контрольну роботу;
- відсутні відповіді на теоретичні питання або подані відповіді з помилками.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння студентом навчальної дисципліни упродовж її вивчення.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре) (вище середнього рівня з кількома помилками)	добре	
75-81	C (добре) (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)		
67-74	D (задовільно) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	задовільно	
60-66	E (достатньо) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)		
35-59	FX (незадовільно) (з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
1-34	F (незадовільно) (з обов'язковим повторним курсом)		

11. Перелік основної літератури:

1. Абрамович С. Мовленнєва комунікація. Київ : Навчально-видавничий центр, 2004. 500 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
3. Гайдеггер М. Дорогою до мови /переклав з нім. В. Кам'янець. Львів : Літопис, 2007. 232 с.
4. Грицан Н. В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ : В-во Симфонія форте, 2020. 286 с.
5. Косенко Ю. В. Основи теорії мовленнєвої комунікації : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2013. 292 с.
6. Культура спілкування у журналістській практиці: навчально-методичний посібник / укл. : Надія Бабич, Олеся Жук. Чернівці : Букрек, 2012. 160 с.

7. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Курс лекцій. Житомир: ЖІТІ, 2000. 336 с.
8. Різун В.В Лінгвістика впливу / В. В. Різун, Н.В. Непийвода, В. М. Корнев. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 150 с.